

ЈЕДНООБРАЗНО КЊИГОВОДСТВО И КОНТНИ ПЛАН

Једнообразно књиговодство се огледа у томе што већи број различитих привредних субјеката обавља књижење у систему двојног књиговодства на истоветан, односно на **једнообразан начин**. Да би се ово постигло потребно је за ове субјекте одредити исте рачуне преко којих ће вршити књижења, одредити садржину, називе и обележавање ових рачуна, а по потреби и начин књижења, односно, контирање пословних промена.

Књижењем пословних промена преко истих рачуна постиже се **сводност** и **упоредивост** података код различитих привредних субјеката, а такође омогућује и лакше исказивање билнаских позиција у билансу стања и у билансу успеха по јединственој методологији, и једнообразне схеме за исказивање средстава и извора средстава, расхода и прихода.

Широка обухватност једнообразног књиговодства је карактеристична и за нашу земљу. Код нас постоје два прописана контна оквира:

- **За предузећа и задруге** – користе га привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетници (*и ми га користимо*);
- **За буџетско рачуноводство** – користе га нпр. осигуравајућа друштва, факултети, школе, финансијске организације и друге установе и институције.

КОНТНИ ПЛАН

Унапред специфицирани и логички у једну целину систематизовани рачуни представљају **контни план**. Он по својој унутрашњој структури представља рачунски систем, којима се књиговодство једног предузећа служи у свом раду, и то без обзира на ранг систематских књига у којима се они воде. Другим речима, контни план јесте списак (листа) рачуна преко којих се евидентирају пословне промене одређеног предузећа.

Постоје две врсте контних планова, и то:

1. **Контни оквир (оквирни контни план)** - који се прописују од стране државних органа, као обавезни (тј. прописују се класе, групе и синтетички рачуни);
2. **Аналитички контни план** - које на бази прописаног контног оквира самостално састављају предузећа, то је у ствари рашчлањени контни оквир за потребе предузећа.

1. Контни оквир:

Систематизација рачуна у контном оквиру може бити по:

- 1) Билансном принципу (принцип закључка) или
- 2) Функционалном принципу (процесни принцип).

Билансни принцип подразумева двокружни (децентрализовани) систем организације књиговодства, тзв. организациони дуализам. То значи одвојену евиденцију за праћење пословних догађаја из области финансијског књиговодства и погонског књиговодства, тј. обрачуна трошкова и учинака (класа 9). Овај принцип подразумева састављање биланса успеха по „методу укупних трошкова“. У билансу стања средства су груписана по „растућој ликвидности“, а извори по „растућој доспелости“. Код нас је у примени од **од 01.01.1997.** године.

Функционални принцип се базира на процесу пословања. Приликом утврђивања резултата не узима се у обзир промена вредности залиха недовршене производње (користи се „метод трошкова продатих учинака“). Финансијско и погонско књиговодство су део једне главне књиге.

Финансијско књиговодство обухвата књиговодствене рачуне **класе 0,1,2,3,4,5,6,7 и 8**, а погонско књиговодство само рачуне **класе 9**. То су две заокружене књиговодствене целине. Свако књиговодство има своје одвојене пословне књиге: дневник, главну књигу и помоћне књиге. Пошто се у евидентирању пословних догађаја примењује систем двојног књиговодства, главна књига финансијског књиговодства и главна књига погонског књиговодства, посматрана свака за себе, има одлику аритметичке равнотеже (тј. Дугује = Потражује).

Ова аритметичка равнотежа се одвојено проверава **посебним Пробним билансом** за финансијско књиговодство и посебним Пробним билансом за погонско књиговодство.

Конта група 91, 95 и 96, су по свом карактеру „**активна**“, а конта група 92, 93 и 94 су у суштини „**конта расхода**“.

Финансијско и погонско књиговодство су две одвојене целине, али не могу самостално да егзистирају. Они су међусобно вишеструко повезани, у оба правца (*о чему ће касније код погонског књиговодства бити више речи*).

Погонско књиговодство од финансијског књиговодства, преузима податке:

- 1) о трошковима - по примарним врстама
- 2) о почетним залихама производа, недовршене производње и полупроизвода (евентуално и податке о приходима), а
- 3) уколико се материјал и роба евидентирају у **погонском** књиговодству, онда и податке о набавци материјала и робе, као и њихове почетне залихе.

Финансијско књиговодство, пре израде завршних рачуноводствених извештаја – биланса стања и биланса успеха, преузима од погонског књиговодства податке о:

- 1) променама вредности залиха учинака (производа и недовршене производње), а
- 2) ако се материјал евидентира у **ПОГОНСКОМ** књиговоду и податке о стварно насталим трошковима појединих врста материјала у посматраном обрачунском периоду.

Пошто у производним предузећима паралелно егзистирају два релативно самостална дела књиговодства (финансијско и погонско), са посебним пословним књигама, у једном ставу за књижење, не могу се заједно наћи књиговодствени рачуни из ова два књиговодства.

Сваки привредни субјекат на основу прописаног контног оквира, његовим даљим рашчлањавањем, саставља сопствени аналитички контни план. Предузеће може да самостално, према сопственим потребама, дефинише само аналитичке рачуне (четвороцифрене, петоцифрене итд.), као и да користи већу слободу избора рачуна у класи 9.

При састављању контног плана мора се тежити да се, преко истог, на адекватан начин обухвате сви пословни процеси привредног субјекта и да се задовоље информационе потребе интерних и екстерних корисника. Правилан одабир рачуна, њихово свођење на оптималну меру представља врло стручан посао, који није само књиговодствено-техничке, већ и економско-организационе природе.

Због своје једноставности, данас се као општеприваћен, користи углавном **декадни систем** за изградњу (класификацију, рашчлањавање) контних планова. По овом систему сви рачуни се разврставају у 10 класа, класе на 10 група, групе на 10 синтетичких рачуна, синтетички рачуни на 10 аналитичких/субсинтетичких рачуна, итд. Треба напоменути да у нашем званичном контном оквиру све класе немају по 10 група, нити све групе по 10 синтетичких рачуна, јер то није неопходно.

На пример:

Класа	1 - Залихе	} Ово је прописано контним оквиром
Група	12 - Готови производи	
Синтетички конто	120 - Готови производи	
Субсинтетички конто	1200 – Ратарски производи	
Аналитички конто	12000 – Пшеница зрно итд.	

Осим једноставности и разумљивости, добра страна овог система је и што се лако памти. Највећа **мана** му је што ограничава број класа на 10, група на 100, синтетичких рачуна на 1000 итд.

Шема: Контни план по билансном принципу

